

International Conference in Open and Distance Learning

Vol 10, No 1A (2019)

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ISBN 978-618-5335-03-8

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

10^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΟΙΚΤΗ
& ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΑΘΗΝΑ, 22 – 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2019

Διαμορφώνοντας από Κοινού
το Μέλλον της Εκπαίδευσης

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΑΝΟΙΚΤΗΣ & ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΤΟΜΟΣ 1, ΜΕΡΟΣ Α

Η ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ ΣΤΙΣ ΓΡΑΠΤΕΣ ΡΕΓΑΣΙΕΣ ΣΤΟ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΟ

ΣΟΦΙΑ ΙΑΚΩΒΟΥ ΜΑΡΚΑΝΤΩΝΑΚΗ

doi: [10.12681/icodl.2313](https://doi.org/10.12681/icodl.2313)

Η λογοκλοπή στις γραπτές εργασίες στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Plagiarism in written assignments in Hellenic Open University

Σοφία Μαρκαντωνάκη

Φιλολόγος

Μεταπτυχική φοιτήτρια ΕΑΠ: Επιστήμες Αγωγής

Υποδιευθύντρια ΓΕΛ Χερσονήσου

sofimarkan@gmail.com

Abstract

Nowadays plagiarism has alarming effects. Particularly it has alarmed the academic community as there is an upsurge when writing written assignments even in the Distance Learning Education. However it is noted that there is no empirical research in Greek Educational Community to study in depth the manifestation of this social phenomenon to combat it effectively. Based on the aforementioned concern, the current research attempts to investigate plagiarism as a form of academic deception as well as to explore the factors that interact with the event during the elaboration of the written work. The production of the quality data is realized through 6 semi-structured interviews by active teachers who attended postgraduate programmes of the EAP. Depending on the results of the survey it turned out that all students perceive plagiarism as an immoral act, a product of both personal and social interaction that undermine both the educational climate as well as the learning procedure.

Key – words: Plagiarism, Distance education, Written Assignments

Περίληψη

Η λογοκλοπή στις μέρες μας έχει αποκτήσει ανησυχητικές διαστάσεις. Ιδιαίτερα έχει θορυβήσει την ακαδημαϊκή κοινότητα καθώς παρατηρείται έξαρσή της κατά τη συγγραφή των γραπτών εργασιών ακόμα και στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Ωστόσο διαπιστώνεται πως δεν υπάρχουν εμπειρικές έρευνες στην ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα που να μελετούν εις βάθος την εκδήλωση αυτού του κοινωνικού φαινομένου ώστε να το καταπολεμήσουν αποτελεσματικά. Με αφορμή τον παραπάνω προβληματισμό, με την παρούσα έρευνα επιχειρείται ποιοτική διερεύνηση της λογοκλοπής ως μια μορφή ακαδημαϊκής εξαπάτησης καθώς και διερεύνηση των παραγόντων που αλληλεπιδρούν για την εκδήλωσή της κατά την εκπόνηση των γραπτών εργασιών στο ΕΑΠ. Η παραγωγή ποιοτικών δεδομένων γίνεται μέσα από 6 ημιδομημένες συνεντεύξεις εν ενεργεία εκπαιδευτικών που φοίτησαν σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών του Ε.Α.Π. Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε πως όλοι οι φοιτητές/τριες αντιλαμβάνονται τη λογοκλοπή ως μια ανήθικη πράξη, προϊόν αλληλεπίδρασης τόσο προσωπικών όσο και

κοινωνικών παραγόντων η οποία υπονομεύει τόσο το εκπαιδευτικό κλίμα όσο και τη μαθησιακή διαδικασία.

Λέξεις -κλειδιά: Λογοκλοπή, εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, Γραπτές εργασίες

Εισαγωγή

Η εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση βασίζεται στη φιλοσοφία της προσφοράς γνώσης σε ανθρώπους με αδυναμία πρόσβασης στις συμβατικές αίθουσες των πανεπιστημίων, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση ποιότητας, ευελιξίας, καινοτομίας, διαπολιτισμικής συνεργασίας, ανταλλαγής γνώσεων και πρακτικών σε παγκόσμιο επίπεδο(ICDE,2016).Η φυσική απόσταση από τον καθηγητή αναπληρώνεται με την παροχή υποστήριξης και αυτονομίας στους σπουδαστές (Bibi&Hafeez,2018) ενώ η αυτορρύθμιση της μάθησης επιτυγχάνεται μέσω των χρονοδιαγραμμάτων μελέτης και εκπόνησης γραπτών εργασιών(Ε.Α.Π.,2019).Παρά τη συνεχή επικοινωνία και την εποικοδομητική παροχή συμβουλών ανατροφοδότησης από τους συμβούλους εκπαιδευτές για την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης του φοιτητή και της μαθησιακής διαδικασίας (Race,1998) παρατηρείται έλλειψη επαρκούς ενημέρωσης σε θέματα που αφορούν τη λογοκλοπή (Bibi&Hafeez,2018)με αποτέλεσμα το φαινόμενο αυτό να λειτουργεί ως αναπόσπαστο κομμάτι της κουλτούρας των εξ Αποστάσεως πανεπιστημιακών ιδρυμάτων το οποίο βλάπτει την ισότητα, την αποτελεσματικότητα, την εκτίμηση και τη φήμη τους (Minaar,2012).

Θεωρητικό πλαίσιο

Η έννοια της λογοκλοπής

Η λογοκλοπή αποτελεί ένα διαχρονικό φαινόμενο. Ετυμολογικά η λέξη «λογοκλοπία» αναφέρεται στην κλοπή λέξεων και ιδεών άλλων (Λεξικό LiddellScott-Kωνσταντινίδου,2019).Ήδη από την αρχαιότητα ο Τίμαιος στο 9ο Βιβλίο του αναφέρει ότι ο Εμπεδοκλής, μαθητής του Πυθαγόρα (500 π.Χ.) καταδικάστηκε για λογοκλοπή γιατί αποκάλυψε μυστικά της πυθαγόρειας διδασκαλίας στα ποιήματά του (Χατζόπουλος,2000).Η λέξη plagiarism (λογοκλοπή)προέρχεται από τη λέξη «*plagiarius*» που σημαίνει στα Λατινικά «*απαγωγέας*» (MerriamWebster,2019).Γενικότερα ορίζεται ως «*η ιδιοποίηση ξένης πνευματικής δημιουργίας με ανήθικο και παράνομο τρόπο*» (Λεξικό της Κοινής, 2019) και ειδικότερα όταν κάποιος χρησιμοποιεί λέξεις, ιδέες ή προϊόντα εργασίας άλλων χωρίς την αναγνώριση του συγγραφέα ή της πηγής. Στη σημερινή εποχή αναδεικνύεται και ως ένα πολύπλοκο και ηθικό θέμα που πλήττει την ακαδημαϊκή ακεραιότητακαι το κύρος των πανεπιστημίων(Συμβούλιο Προγράμματος Γραφής, 2019).

Η Λογοκλοπή στις γραπτές εργασίες στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Σύμφωνα με τον Δρ. Στεργίου στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, λογοκλοπή θεωρείται«*η χρήση των ιδεών και των λέξεων τρίτων χωρίς αυτή να συνοδεύεται από ξεκάθαρη αναγνώριση της πηγής αυτής της πληροφορίας*». Διαχωρίζεται στη μερική αντιγραφήλέξεων ή ιδεών, στην αντιγραφή ολόκληρης πηγής αλλά και στηνιδιοποίηση ή στην εξαγορά μιας ολόκληρης εργασίας. Ιδιαίτερος επισημαίνεται η διαφορά της σκόπιμης λογοκλοπής που έχει απώτερο στόχο την εξαπάτηση, από την ακούσια λογοκλοπή η οποία αποδίδεται στην έλλειψη εμπειρίας των νέων φοιτητών (Στεργίου,χ.η.,σ.1).

Στην Ελλάδα παρά το ότι η λογοκλοπή στα πανεπιστήμια είναι ευρέως διαδεδομένη ακόμα και υπό την απειλή χρήσης σύγχρονων λογοκλοπικών λογισμικών όπως το

Turnitin(Λακασάς,2018),από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας παρατηρήθηκε έλλειψη ποιοτικών ερευνών όσον αφορά την λογοκλοπή στις γραπτές εργασίες στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Σε διεθνείς έρευνες η λογοκλοπή στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση θεωρείται ένα είδος ακαδημαϊκής εξαπάτησης (academic misconduct),(Larkin&Mintu-Wimsatt, 2015·Liu, Lee, Liu, &Magjuka, 2007·Stuber-McEwen,Wiseley,&Hoggatt,2009)το οποίο σύμφωνα με τις απόψεις των εξ αποστάσεως φοιτητών ταυτίζεται με την αντιγραφή(Liu et al.,2007), θεωρείται ανέντιμη συμπεριφορά (Raines,Ricci, Brown, Eggenberger,Hindle & Schiff ,2011) και συγχρόνως σοβαρό παράπτωμα (Espinoza & Nájera,2015).

Στην εποχή μας το Διαδίκτυο έχει αναδειχθεί σε ένα εξαιρετικό μέσο πληροφόρησης. Ωστόσο δε διακρίνεται πάντα για την αξιοπιστία του, καθώς ευνοεί την εκδήλωση τόσο της σκόπιμης όσο και της ακούσιας λογοκλοπής (Hammond, 2002). Πολλοί φοιτητές υποστηρίζουν σθεναρά ότι η διαδικτυακή αντιγραφή δεν αποτελεί παράνομη πράξη (Larkin,&Mintu-Wimsatt,2015) και ότι τα εξ Αποστάσεως πανεπιστήμια είναι αυτά που ευνοούν τη λογοκλοπή, γεγονός όμως που δεν αποδεικνύεται ερευνητικά(Stuber-McEwen et al.,2009·Watson&Sottile,2010). Στην πραγματικότητα γνωστοί ερευνητές έχουν αποδείξει ότι η ακούσια λογοκλοπή στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση οφείλεται τόσο στην έλλειψη δεξιοτήτων συγγραφής (Espinoza & Nájera,2015·Liu et al.,2007·Stuber- McEwen et al.,2009) όσο και στην έλλειψη πληροφόρησης(Espinoza & Nájera,2015) ενώ η εκούσια λογοκλοπή(εργασιών, εξετάσεων, γραπτών δοκιμασιών),οφείλεται συνήθως στη βαθμοθηρία,την τεμπελιά και την αδιαφορία αρκετών πρωτοετών φοιτητών (Raines et al.,2011).

Εκτός από τις παραπάνω περιπτώσεις υπάρχουν και αρκετοί εξ αποστάσεως φοιτητές οι οποίοι υποστηρίζουν ότι λογοκλέπτουν για να προκαλέσουν την αδυναμία του εκπαιδευτικού συστήματος να επιβάλλει σοβαρές κυρώσεις (Chester,2001,όπ. ανάφ. στον Hammond,2002) ενώ άλλοι εξαπατούν μιμούμενοι την πλειοψηφία (Espinoza &Nájera,2015) υιοθετώντας έτσι συστήματα αξιών που αποκτήθηκαν από άλλους(Roger,1998).Επίσης οι φιλικές σχέσεις στους εξ αποστάσεως φοιτητές αποδεικνύεται ότι λειτουργούν ως «δούρειος ίππος» για την διάπραξη ανέντιμων συμπεριφορών, όπως η «υποβοήθηση»και η «συνέργεια» (Stuber- McEwen et al.,2009) οι οποίες όμως δεν θεωρούνται από αυτούς ανέντιμες πράξεις (Larkin, & Mintu –Wimsatt,2015). Ωστόσο οι περισσότεροι φοιτητές αποδέχονται ότι οι ενήλικες οφείλουν να κατανοούν ότι η εκπαιδευτική διαδικασία συμβαδίζει με τη διαδικασία ωρίμανσης(Rogers,1998) και ότι η λογοκλοπή βλάπτει το εκπαιδευτικό κλίμα, εμποδίζει τη μαθησιακή διαδικασία,πλήττει τη φήμη του πανεπιστημίου και δημιουργεί σχέσεις παράβασης –ελέγχου (Στεργίου, χ.η.).

Ερευνητικός σκοπός

Στην παρούσα μελέτη βάσει των ελλείψεων που παρατηρήθηκαν στην υπάρχουσα ελληνική βιβλιογραφία, κρίθηκε σκόπιμο να διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο κατανοούν οι φοιτητές τη λογοκλοπή στις γραπτές εργασίες στην εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και ειδικότερα στο Ε.Α.Π.Έμφαση δόθηκε στην κατανόηση του φαινομένου της λογοκλοπής, ως μια μορφή ακαδημαϊκής εξαπάτησης και ειδικότερα στους παράγοντες που οδηγούν στην σκόπιμη αντιγραφή λέξεων ή ιδεών, έντυπου, χειρόγραφου, ηλεκτρονικού και πολυμεσικού υλικού και των παραγόντων που αλληλεπιδρούν για την εκδήλωσή της. Η διεξαγωγή της έρευνας θα δώσει το έναυσμα για περαιτέρω μελέτες αλλά και για την παραγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων τόσο για τους φοιτητές όσο και για τους εκπαιδευτικούς και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Ερευνητικά ερωτήματα

E1: Πώς κατανοούν οι φοιτητές του ΕΑΠ την έννοια της λογοκλοπής; **E2:** Ποιες μορφές λογοκλοπικών συμπεριφορών θεωρούν ως ανεκτές ηθικά οι φοιτητές του ΕΑΠ; **E3:** Ποιοί παράγοντες θεωρούν οι φοιτητές του ΕΑΠ ότι μπορεί να οδηγήσουν στην ακούσια λογοκλοπή; **E.4.** Ποιοι παράγοντες θεωρούν οι φοιτητές του ΕΑΠ ότι μπορεί να οδηγήσουν στην σκόπιμη λογοκλοπή;

Μεθοδολογία της έρευνας

Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική προσέγγιση. Η ποιοτική μεθοδολογία θεωρείται καταλληλότερη για τη μελέτη ζητημάτων που δεν έχουν διερευνηθεί επαρκώς με σκοπό τη βαθύτερη μελέτη και κατανόησή τους (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από έξι συμμετέχοντες μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΕΑΠ της Σχολής Ανθρωπιστικών Επιστημών, πέντε γυναίκες και έναν άνδρα. Μία εξ αυτών ήταν απόφοιτος του προγράμματος Σπουδές στην Εκπαίδευση και μια εξ αυτών παρακολουθούσε το πρόγραμμα Εκπαίδευση Ενηλίκων. Οι υπόλοιποι παρακολουθούσαν το πρόγραμμα Επιστήμες της Αγωγής. Επίσης όλοι οι συμμετέχοντες είναι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί του Δημόσιου Τομέα και διαμένουν στην ευρύτερη περιοχή του Ηρακλείου Κρήτης. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το έτος 2017 στα πλαίσια των γραπτών εργασιών της Θεματικής Ενότητας Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη.

Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Κατάλληλο εργαλείο για τη συλλογή πληροφοριών στην παρούσα μελέτη θεωρήθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη. Η συνέντευξη αναδεικνύει μέσα από τις απόψεις και τις στάσεις των ανθρώπων τα βαθύτερα κίνητρα και τους λόγους που τους οδήγησαν να απαντήσουν με το συγκεκριμένο τρόπο (Κέδρακα, 2008). Ιδιαίτερως η ημιδομημένη συνέντευξη παρέχει ευελιξία καθώς δίνει τη δυνατότητα τροποποίησης των ερωτήσεων (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Η ερευνήτρια πριν και κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων ακολούθησε την επιστημονική δεοντολογία και τους κανόνες. Καθορίστηκε το πλαίσιο διεξαγωγής των συνεντεύξεων καθώς και η διατύπωση ερωτήσεων για την ομαλή επικοινωνία ερευνητή-υποκειμένου (Παρασκευοπούλου-Κόλια, 2008). Για την ενίσχυση της ανωνυμίας και τη διατήρηση της εμπιστευτικότητας χρησιμοποιήθηκαν ψευδώνυμα ενώ για την τήρηση των κανόνων δεοντολογίας οι συμμετέχοντες υπέγραψαν το Έντυπο Συναίνεσης.

Αξιοπιστία –Εγκυρότητα

Ο συνδυασμός της ερευνητικής συνέπειας και η λεπτομερής περιγραφή της ερευνητικής διαδικασίας, μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να αξιολογήσει ο ίδιος την εγκυρότητα και την αξιοπιστία της έρευνας (Συμεού, 2006). Για λόγους εγκυρότητας του περιεχομένου τα ερωτήματα της συνέντευξης συνάδουν με το σκοπό και τη διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων της έρευνας (Creswell, 2016). Επίσης έγινε πλήρης καταγραφή των δραστηριοτήτων κατά τη διεξαγωγή της μελέτης (κωδικοποίηση και ανάλυση δεδομένων) *audit trail* κατά Lincoln & Guba (1985, όπ. ανάφ. στο Robson, 2010). Για την ενδυνάμωση του ποιοτικού ελέγχου και την πληρότητα του ερευνητικού εργαλείου διεξήχθη πιλοτική συνέντευξη.

Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων

Μετά τη συλλογή των 6 συνεντεύξεων και την οργάνωσή τους σε αρχεία, πραγματοποιήθηκε η μετεγγραφή τους. Χρησιμοποιήθηκε κώδικας σημειογραφίας (Silverman,1993). Η επεξεργασία των απομαγνητοφωνημένων συνεντεύξεων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Η μέθοδος αυτή χαρακτηρίζεται ευέλικτη καθώς δε δεσμεύει τον ερευνητή από συγκεκριμένες οντολογικές ή επιστημολογικές θέσεις άλλων ποιοτικών αναλύσεων (Ισαρη & Πουρκός, 2015).

Στην έρευνα προτιμήθηκε η ανάλυση ποιοτικών δεδομένων με το χέρι (hand analysis of qualitative data) καθώς η βάση δεδομένων δεν ήταν μεγάλη. Στο πρώτο στάδιο διενεργήθηκε προκαταρκτική διερευνητική ανάλυση κατόπιν ακολούθησε η κωδικοποίηση (Creswell, 2016), επεξεργασία, σύγκριση και συγχώνευση των κωδικών σε τρία θέματα και τρία υποθέματα. Τέλος αναζητήθηκαν οι πλεονάζοντες κωδικοί από τους οποίους έγινε η ανάδυση νέων θεμάτων.

Αποτελέσματα ανάλυσης δεδομένων

Στην παρούσα μελέτη η συντομογραφία «Συν.» όπου υπάρχει αφορά τις συνεντεύξεις που ελήφθησαν. Όλοι οι πληροφορητές αντιλήφθηκαν τη λογοκλοπή ως την αντιγραφή ολόκληρης εργασίας ή μέρους μιας εργασίας χωρίς αναφορά στην πηγή ή στον πραγματικό συγγραφέα (Συνεντεύξεις 1,3,5,6). Λογοκλοπή θεωρήθηκε και η αντιγραφή λέξεων (Συν.2) καθώς και η συνέργεια και η υποβοήθηση στην αντιγραφή των γραπτών εργασιών. (Συν.1).

Λογοκλοπή ... είναι το να πάρω εγώ αυτούσια κομμάτια από γραπτό κάποιου άλλου, από κείμενο κάποιου άλλου και να τα παρουσιάσω στη δική μου την εργασία....., (E::) θεωρώντας τα δικά μου. Χωρίς με κάποιο τρόπο δηλαδή να παραπέμψω στον πραγματικό συγγραφέα, χωρίς δηλαδή να κάνω μια παραπομπή στο κείμενο. (Συν.4).

Επίσης όλοι οι πληροφορητές υποστήριξαν ότι η λογοκλοπή είναι ανήθικη πράξη καθώς αποτελούσε άνισο πλεονέκτημα σε σχέση με τον χρόνο και τον κόπο που καταβάλλουν οι συμφοιτητές τους. Ωστόσο κατανοούσαν ότι έτσι υπονομεύαν και την ίδια τη μαθησιακή τους εξέλιξη με απώτερο στόχο να αποκομίσουν βαθμολογικά οφέλη. Επιπροσθέτως αναγνώρισαν ότι ο φοιτητής που λογοκλέπει, υποτιμά τη νοημοσύνη του καθηγητή (Συν.1,4) καθώς του παρουσιάζει μια εικόνα που δεν ανταποκρίνεται στις ικανότητές και την πρόδοό του.

Ναι θεωρώ ότι είναι απαράδεκτο. Απαράδεκτο και για μένα ως φοιτητή, απαράδεκτο και για τον καθηγητή στον οποίο απευθύνομαι, θεωρώ ότι τον προσβάλλω κατά αυτόν τον τρόπο, δηλαδή ότι κατά κάποιο τρόπο η λογοκλοπή σαν να υποτιμά τη νοημοσύνη του καθηγητή. (Συν.4).

Οι γκρίζες ζώνες της Λογοκλοπής

Ακούσια Λογοκλοπή

Οι τέσσερις από τους ερωτώμενους θεώρησαν ότι η ακούσια λογοκλοπή μπορεί να δικαιολογηθεί λόγω απειρίας ή άγνοιας (Συν.2,3,4,5) ή λόγω έλλειψης ενημέρωσης (Συν.3). Το γεγονός αυτό αποδείχθηκε και όταν ένας από αυτούς παραδέχθηκε (Συν.6) ότι έχει διαπράξει ακούσια λογοκλοπή.

Έχω διαπράξει αλλά όχι εν γνώσει μου, (E::) άγνοια μου.... Δεν είχα καταλάβει ότι αυτό είναι λογοκλοπή. (Συν.6).

Επίσης αναγνωρίστηκε ότι οι φοιτητές στην εκπαίδευση από απόσταση είναι ενήλικες, έχουν επιλέξει εκούσια τις σπουδές τους (Συν.4,1) και θα πρέπει να είναι πιο σοβαροί στις εργασίες τους από τη στιγμή που το Ε.Α.Π. τους παρέχει επαρκή ενημέρωση.

Δηλαδή πώς γίνεται άθελα του να διαπράξει λογοκλοπή; Να έχει άγνοια γι' αυτό; Δεν μπορεί, ξέρει, όλοι με το που μπαίνουμε στο ΕΑΠ από την πρώτη μας ενότητα γνωρίζουμε γι' αυτό το πράγμα από τον πρώτο καθηγητή σύμβουλο που έχουμε, ... οπότε άθελα μας δεν νομίζω ότι μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο, είμαστε ενήλικες, ώριμοι, οπότε καταλαβαίνουμε την πράξη αυτή. (Συν.1)

Διαδικτυακή αντιγραφή

Η πλειοψηφία των πληροφορητών αναγνώρισε ως λογοκλοπή την αντιγραφή πληροφοριών από το Διαδίκτυο όταν δεν γίνεται αναφορά στο link ή στον συγγραφέα και σωστή παράφραση των αποσπασμάτων.

Το να μπει στο Ίντερνετ και γενικώς να θεωρείς ότι αυτό είναι κοινή γνώση άρα δεν χρειάζεται να το τεκμηριώσω, είναι μία συζήτηση καφενείου, δεν είναι ...επιστημονική προσέγγιση. (Συν.3)

Δύο από τους πληροφορητές θεωρούν ότι η αντιγραφή πληροφοριών από το Διαδίκτυο θα μπορούσε να είναι αποδεκτή εφόσον ο συγγραφέας δεν θέτει θέμα πνευματικής ιδιοκτησίας .

Είναι ελεύθερες πληροφορίες, δεν είναι κάτι που είναι κλειδωμένο, που έχουν πρόσβαση μόνο κάποιοι. Υπάρχουν κάποιες πληροφορίες ανοιχτές σε όλους. Και εφόσον είναι ανοιχτές σε όλους, νόμιμα, νομιμότατα γιατί σε τελική ανάλυση να μην μπορώ να τις πάρω κι εγώ και να τις χρησιμοποιήσω έτσι όπως είναι. (Συν.6)

Λογοκλοπή και φιλία

Όλοι οι συμμετέχοντες αρνήθηκαν κατηγορηματικά να συνδράμουν τους φίλους τους να λογοκλέβουν. Δεν αρνούσαν ωστόσο την παροχή βοήθειας.

Το να του δώσω κάποιες κατευθύνσεις και να τον βοηθήσω στον τρόπο συγγραφής και που θα μπορεί να βρει βιβλιογραφικές αναφορές πολύ ευχαρίστως ή να πάρει μια ιδέα να διαβάσει την εργασία μου και να πάρει μια ιδέα δεν θα είχα πρόβλημα, αλλά όχι να συνδράμω στην αντιγραφή. (Συν1)

Σκόπιμη λογοκλοπή

Εγγενείς παράγοντες όπως η βαθμοθηρία, ο αθέμιτος, ανταγωνισμός, η τεμπελιά, η αντιδραστικότητα προς το εκπαιδευτικό σύστημα, μπορούν να ωθήσουν τους φοιτητές να είναι περισσότερο επιρρεπείς στις λογοκλοπικές συμπεριφορές.

...γιατί δεν έχει μάθει να προσπαθεί γενικότερα στη ζωή του... (Συν.3)

Επίσης αναγνωρίστηκε πως η συμπεριφορά του ατόμου διαμορφώνεται σε σχέση με το κοινωνικό περιβάλλον (Roger,1998). Άλλοι παράγοντες που μπορούν να οδηγήσουν στη σκόπιμη λογοκλοπή θεωρήθηκαν η έλλειψη χρόνου (Συν 2.ερώτημα 5) και η απειρία των πρωτοετών φοιτητών του ΕΑΠ να διαχειριστούν το χρόνο τους. Επιπροσθέτως αναφέρθηκε ο μιμητισμός και η επίδραση των συμφοιτητών που έχουν πετύχει σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης με την αντιγραφή.

Κι αυτό τώρα είναι και μια νοοτροπία, μπορεί να παρασύρει ο ένας τον άλλο, ... και έχεις πάρει τις αποφάσεις σου κι έχεις τον άλλο και σου λέει ότι δεν βαριέσαι εγώ αντέγραψα και μια χαρά τα πήγα και παρασύρεσαι. (Συν.4)

Από την έρευνα δεν επιβεβαιώθηκε η άποψη κάποιων σπουδαστών πως οι σπουδές από απόσταση ευνοούν λογοκλοπικές συμπεριφορές καθώς υπήρξε ενημέρωση από το ΕΑΠ. (Συν.1).

Σου λένε αν ήμουν σε ένα συμβατικό πανεπιστήμιο μπορεί και να μην αντέγραφα, στις σπουδές από απόσταση εντάζει από απόσταση είναι δεν βαριέσαι. (Συν.4)

Επίσης κανένας από τους ερωτώμενους δεν αποδέχθηκε ότι έχει διαπράξει σκόπιμα λογοκλοπή καθώς εκτός από την ανεντιμότητα της πράξης θεωρούν ότι δεν προάγεται η διαδικασία μάθησης

Δεν το έχω σκεφτεί (E:). γιατί ούτως ή άλλως εκ των προτέρων γνωρίζουμε πάρα πολύ καλά ότι είμαστε σε μία διαδικασία μάθησης,..(Συν.5)

Συμπεράσματα –Συζήτηση

Αναμφισβήτητα το φαινόμενο της λογοκλοπής προβληματίζει έντονα την εξ αποστάσεως ακαδημαϊκή κοινότητα. Η παρούσα μελέτη δεν φιλοδοξεί να δώσει λύσεις ή απαντήσεις σε όλα τα ζητήματα που αφορούν το κοινωνικό αυτό φαινόμενο καθώς το δείγμα των εξ αποστάσεως φοιτητών είναι μικρό. Ωστόσο τα ευρήματα της έρευνας αποδεικνύουν ότι οι απόψεις των φοιτητών του Ε.Α.Π. ταυτίζονται σε μεγάλο βαθμό με τα στοιχεία της βιβλιογραφίας. Η λογοκλοπή είχε γίνει αντιληπτή σε όλες τις μορφές της από τους φοιτητές ως μια «ανήθικη», «ανέντιμη», «απαράδεκτη πράξη», βασισμένη στο «ψεύδος», που έχει ως άωτο σκοπό την απόκτηση βαθμού ή ακαδημαϊκού τίτλου. Κυρίως βασίζεται στην «εξαπάτηση» των συμφοιτητών, του καθηγητή αλλά και του ίδιου του φοιτητή. Οδηγεί συχνά σε αξιόποινες πράξεις, όπως την κλοπή της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Επιπροσθέτως η Διαδικτυακή λογοκλοπή και κάποιες περιπτώσεις ακούσιας λογοκλοπής δεν θεωρήθηκαν κατακριτέες και ανήθικες πράξεις. Στην περίπτωση της «συνέργειας» σε λογοκλοπικές συμπεριφορές αντίθετα με τη βιβλιογραφία κανείς δεν ήθελε να συμμετάσχει ως συνεργός. Οι ίδιοι οι φοιτητές πάντως αρνήθηκαν ότι έχουν διαπράξει σκόπιμη λογοκλοπή ενώ ένας από τους ερωτώμενους την είχε διαπράξει ακούσια. Στην περίπτωση της εκούσιας λογοκλοπής σημαντικό ρόλο διαδραμάτισαν τα στοιχεία της προσωπικότητας του ατόμου σε συνδυασμό με τις αλληλεπιδράσεις του κοινωνικού περιβάλλοντος (Roger 1998).

Μέσα από την έρευνα που διεξήχθη αναδείχθηκαν και νέα θέματα προς διερεύνηση. Στην ακούσια λογοκλοπή, συνέβαλε η χρόνια αποχή από τη μαθησιακή διαδικασία, η έλλειψη κρίσης, η αναβλητικότητα καθώς και η λάθος αναφορά από πηγή διαδικτύου. Στη σκόπιμη λογοκλοπή, συνέβαλαν οι εγγενείς παράγοντες όπως άγχος, ανασφάλεια, έλλειψη ήθους, καθώς και εξωγενείς παράγοντες, όπως η έλλειψη χρόνου, η έλλειψη γνώσεων, οι επαγγελματικές και οι οικογενειακές υποχρεώσεις και η απειρία των πρωτοετών εξ αποστάσεως φοιτητών.

Ιδιαίτερη διερεύνηση χρήζει η ιδιοποίηση, η ανάθεση και η εξαγορά εργασιών καθώς και οι υποψίες που γεννούνται για την ανοχή της Πολιτείας αλλά και του Πανεπιστημίου. Περαιτέρω διερεύνηση χρειάζεται το θέμα που αφορά το εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο καλλιεργεί από νωρίς την αποστήθιση και την άκριτη συσσώρευση γνώσεων ώστε να υπάρξει αναδιάρθρωση ή βελτίωσή του από τους ιθύνοντες. Επίσης αναδεικνύεται σημαντικός ο ρόλος των συμφοιτητών που δρουν άτυπα αλλά και υποστηρικτικά στην ενημέρωση των συμφοιτητών τους σε θέματα λογοκλοπής.

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Bibi, T. & Hafeez, A. (2018). Exploration of Plagiarism Practices in Open and Distance Learning (ODL). *Pakistan Journal of Distance & Online Learning* 4(1), 49-62. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου 2019, από https://www.researchgate.net/publication/327594243_Exploration_of_Plagiarism_Practices_in_Open_and_Distance_Learning_ODL
- Creswell, J. W. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας* (Χ. Τσορμπατζούδης, επίμ.). Αθήνα: Ίων.

- Hammond, M. (2002). *Cyber-Plagiarism: Are FE Students getting away with words?* Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://www.coursehero.com/file/32912550/00002055doc/>
- E.A.Π. (2019). *Κανονισμός Σπουδών*. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://www.eap.gr/el/>
- Espinoza, L.A., & Nájera, J.M. (2015). *How to correct teaching methods that favour plagiarism: recommendations from teachers and students in a Spanish language distance education university*, 40 (8), 1070-1078. DOI: [10.1080/02602938.2014.966053](https://doi.org/10.1080/02602938.2014.966053)
- I.C.D.E. (International Council for Open distance education). (2016). *Strategic Plan 2017 – 2020*. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://www.icde.org/>
- Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας. Εφαρμογές στην Ψυχολογία και στην Εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από https://repositorio.kallipos.gr/bitstream/11419/5826/4/15327_Isari-KOY.pdf
- Κέδρακα, Κ. (2008). *Μεθοδολογία λήψης συνέντευξης*. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://eclass.duth.gr/modules/document/file.php/ALEX01201/%CE%BC%CE%B5%CE%B8%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BB%CE%B7%CF%88%CE%B7%CF%82%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%85%CE%BE%CE%B7%CF%82.pdf>
- Λακασάς, Α. (2018). *Σύστημα κατά αντιγραφών σε ΑΕΙ*. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://www.kathimerini.gr/941744/article/epikairothta/ellada/systhma-kata-antigrafwn-se-aei>
- Larkin, C., & Mintu- Wimsatt, A. (2015). Undergraduate Online Business Students' Views on Plagiarism. *Journal of Modern Education Review*, 5(5), 437–444. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <http://academicstar.us/>
- Λεξικό της κοινής νεοελληνικής. (2019). Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>
- Λεξικό Liddell Scott-Kωνσταντινίδου. (2019). Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <http://myria.math.aegean.gr/lds/web/view.php>
- Liu, S., Lee, S.H., Liu, X., & Magjuka, R. (2007). *An empirical study on online MBA Cheating and Plagiarism Issues*. Paper presented at the 23rd Annual Conference on Distance Teaching & Learning, Wisconsin. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://conferencealerts.com/>
- Merriam Webster. (2019). Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://www.merriam-webster.com/>
- Minaar, A. (2012). *A Framework for Controlling Dishonesty in Open and Distance Learning (ODL) in Higher Education*. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από https://www.researchgate.net/publication/274639956_A_FRAMEWORK_FOR_CONTROLLING_DISHONESTY_IN_OPEN_AND_DISTANCE_LEARNING_ODL_IN_HIGHER_EDUCATION
- Race, Ph. (1998). *Το εγχειρίδιο της ανοικτής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Raines, D. A., Ricci, P., Brown, S. L., Eggenberger, T., Hindle, T., & Schiff, M. (2011). Cheating In Online Courses: The Student Definition. *The Journal of Effective Teaching*, 11(1), 80-89. Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1092169.pdf>
- Robson, C. (2010). *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές* (Κ. Μιχαλοπούλου, επίμ.). Αθήνα: Gutenberg.
- Rogers, A. (1998). *Η εκπαίδευση ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Παρασκευοπούλου- Κόλλια, Ευ.- Άλ. (2008). Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις. *Open Education- The Journal for Open and Distance Educational Technology*, (4), 1. DOI: <http://dx.doi.org/10.12681/jode.9726>
- Silverman, D. (1993). *Beginning Research – Interpreting Qualitative Data. Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. Londres: Sage Publications
- Stuber- McEwen, D., Wiseley, P., & Hoggatt, S. (2009). Point, Click, and Cheat: Frequency and Type of Academic Dishonesty in the Virtual Classroom. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 12(3). Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από <https://eric.ed.gov/?id=EJ864302>
- Συμβούλιο Προγράμματος Γραφής. (2019). Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου, 2019, από http://wpacouncil.org/aws/CWPA/pt/sp/home_page
- Συμεού, Λ. (2007, Ιούνιος). *Εγκυρότητα και αξιοπιστία στην ποιοτική εκπαιδευτική έρευνα: Παρουσίαση, αιτιολόγηση και πράξη*. Ανακοίνωση στα Πρακτικά 5ου Πανελληνίου Συνεδρίου

- Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας “25 Χρόνια Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας” (Τομ.2,σσ.333-339).Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου , 2019, από<http://www.pee.gr/>
- Στεργίου, Δ.(χ. η.). *ΠερίΛογοκλοπής* ,Ε.Α.Π., σ.1.Ανακτήθηκε στις 18 Οκτωβρίου , 2019, από <https://www.eap.gr › images › stories › doc › ske › plagiarism>
- Φουρνάρη,Ε.(χ.η).*Εμπεδοκλής*. Ανακτήθηκε στις 26 Αυγούστου, 2019,<https://www.evprattein.gr/el/empedokles>
- Χατζόπουλος ,Ο. (2000).«Οι Έλληνες», *Προσοκρατικοί* ,*Εμπεδοκλής*,11.Ανακτήθηκεστις 18 Οκτωβρίου , 2019, από<https://www.academia.edu/4989407/PROSOKRATIKOI - EMPEDOKLHS>
- Watson,G. R., &SottileJ.(2010).Cheating in the Digital Age:Do Students Cheat More in Online Courses? *Online Journal of Distance Learning Administration*,13(1).Ανακτήθηκεστις 18 Οκτωβρίου , 2019, απόhttps://www.researchgate.net/publication/234703387_Cheating_in_the_Digital_Age_Do_Students_Cheat_More_in_Online_Courses